

September 2022

Tryggingamál bænda

Skýrsla starfshóps

Stjórnarráð Íslands
Matvælaráðuneytið

Tryggingamál bænda — Skýrsla starfshóps

Útgefandi:

Matvælaráðuneytið

mar@mar.is

www.mar.is

September 2022

Umbrot og textavinnsla:

Matvælaráðuneytið

©2022 Matvælaráðuneytið

ISBN

stjornarradid.is

Efnisyfirlit

Inngangur	5
1. Aðdragandi og framkvæmd verkefnisins	6
2. Núverandi mat á tryggingavernd bænda	9
3. Tillögur að úrbótum	11
3.1 Tafla 1 – Meginþættir tillagna starfshópsins	11
3.2 Tillaga A - Lágmarksbreytingar	14
3.3 Tillaga B - Endurbætur á núverandi fyrirkomulagi	15
3.4 Tillaga C - Nýtt fyrirkomulag	17
4. Viðauki I – Umfang Bjargráðasjóðs	20
4.1 Tekjur og styrkveitingar Bjargráðasjóðs 2009-2021	20
5. Viðauki II – Fyrirkomulag áfallatrygginga bænda í öðrum löndum	21
5.1 Norðurlöndin	21
5.2 Frakkland	25
5.3 Spánn	25
5.4 Evrópusambandið	26
5.5 Svíss	26
5.6 Bretland	26
5.7 Bandaríkin	27
5.8 Eyriki Karíbahafs	28
5.9 Taiwan	28
5.10 Nýja Sjáland	28
6. Fylgiskjal	34

Inngangur

Í skýrslu þessari er að finna niðurstöðu starfshóps sem starfaði frá ágúst 2021 til júní 2022 að greiningu á tryggingavernd bænda vegna óvæntra áfalla í búskap. Í skýrslunni er fjallað um aðdraganda að skipun starfshópsins, þátttakendur í honum og helstu niðurstöður vinnunnar. Hópurinn kallaði eftir sjónarmiðum þeirra sem tilnefndu í hópinn og niðurstaðan varð leggja fram þrjár tillögur til úrbóta.

Í niðurstöðunum felst meðal annars það mat váttryggingafélaganna að ekki sé líklegt að boðið verði upp á váttryggingar á almennum markaði fyrir þau verðmæti sem eru til umfjöllunar í starfshópnum og falla utan váttrygginga í núverandi fyrirkomulagi, þó það sé vissulega ekki útilokað.

Tillögurnar kalla á mismiklar aðgerðir af hálfu stjórnvalda.

- Fyrsta tillagan gerir ráð fyrir svo til óbreyttu fyrirkomulagi, en ráðist yrði í að kynna betur möguleika til nýtingar þess á markvissari hátt.
- Önnur tillagan setur fram tvo valkosti um efnislegar endurbætur (án grundvallar-breytinga) á núverandi fyrirkomulagi til að bæta tryggingavernd bænda. Jafnframt yrði eins og fyrstu tillögu ráðist í kynningu á núverandi tryggingafyrirkomulagi þannig að það nýtist bændum betur.
- Þriðja og síðasta tillagan kallar á umtalsverða greiningarvinnu á áhættum og gagngerar breytingar á því hvernig staðið er að viðbrögðum og váttryggingum gegn meiriháttar tjónum hjá bændum.

Sjá nánar í umfjöllun í kaflanum „Tillögur að úrbótum“

1. Aðdragandi og framkvæmd verkefnisins

Í 10. lið aðgerðaáætlunar þáverandi sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra til eflingar á landbúnaði sem kynnt var í febrúar 2021 sagði meðal annars: „Auk þess verður tryggingavernd bænda vegna óvæntra áfalla í búskap greind, kannað fyrirkomulag slíkrar tryggingaverndar í nágrannalöndum og gerðar tillögur að úrbótum.“

Á Búnaðarþingi 2021 var einnig samþykkt ályktun þar sem lagt var til að farið yrði í heildstæða endurskoðun á tryggingamálum bænda, þar með talið lögum um Bjargráðasjóð. Búnaðarþing taldi að auka þyrfti tryggingavernd bænda, fyrirsjáanleika og skilvirkni við uppgjör á tjónum í landbúnaði. Leita þyrfti samstarfs við almennu vátryggingafélögin og kanna vilja þeirra til að bjóða upp á náttúruhamfaratryggingar sem hluta af samsettri vátryggingavernd þegar landbúnaðartryggingu sleppi.

Þáverandi sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra ákvað að skipa starfshóp til að fara yfir núverandi stöðu málsins og gera tillögur til úrbóta. Í hópnum skyldu sitja fulltrúar þeirra ráðuneyta og stofnana sem að málinu koma, þ.e. atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, fjármála- og efnahagsráðuneytis, Náttúruhamfara-tryggingar Íslands og Bjargráðasjóðs, auk fulltrúa Bændasamtaka Íslands og Samtaka fjármálafyrirtækja.

Hópurinn var skipaður með bréfi þann 20. ágúst 2021.

Fulltrúar voru eftirtaldir:

-
- Sigurður Eypórsson af hálfu atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis (nú matvælaráðuneytis).

 - Sóley Ragnarsdóttir af hálfu fjármála- og efnahagsráðuneytis.

 - Ásta Arnbjörg Pétursdóttir af hálfu Bjargráðasjóðs.

 - Hulda Ragnheiður Árnadóttir af hálfu Náttúruhamfaratryggingar Íslands.

 - Kári Gautason af hálfu Bændasamtaka Íslands. Kári lét af störfum í hópnum í febrúar 2022 og tók þá Guðrún Vaka Steingrimsdóttir sæti hans. Guðrún lét af störfum í apríl 2022 og tók þá Vígðís Häsler sæti hennar.

 - Sigurður Óli Kolbeinsson af hálfu Samtaka fjármálafyrirtækja.

 - Jón Örvar Bjarnason hjá Náttúruhamfaratryggingu Íslands starfaði einnig með hópnum.

Hópurinn hélt sinn fyrsta fund 15. september en fundaði alls 12 sinnum. Allir fundirnir fóru fram á Teams. Skilað var áfangaskýrslu til ráðherra í desember 2021 og lokaskýrslu í september 2022.

Gagnaöflun fólst í því að leita upplýsinga um fyrirkomulag opinberra áfallatrygginga bænda víða um heim og fara yfir skýrslur fyrri starfshópa íslenskra stjórnvalda um efnið frá 2012 og 2016.

Fyrirkomulag sambærilegra verkefna í þeim löndum sem komið hafa til skoðunar er mjög ólíkt af stærð og umfangi og í sumum tilvikum er það ekki fyrir hendi yfirleitt. Þær upplýsingar sem fengust um fyrirkomulag í öðrum löndum voru hafðar til hliðsjónar, þó að ekki sé tekið upp með beinum hætti fyrirkomulag frá öðrum löndum.

Samantekt um gögnin sem aflað var er að finna í viðauka að viðbættum tilvísunum þar sem það á við.

Þá vann hópurinn yfirlit um tryggingaverndina eins og hún lítur út hérlendis í dag í því skyni að draga fram þá þætti þar sem henni er helst ábótavant. Hér að neðan er helstu þáttum þess lýst en yfirlitið sjálft er fylgiskjal með skýrslunni

2. Núverandi mat á tryggingavernd bænda

Í fylgiskjali 1 er að finna töflu sem starfshópurinn hefur tekið saman til að greina núverandi tryggingavernd bænda. Markmið hennar er að greina gap eða bresti. Í töflunni eru helstu hagsmunir bænda taldir upp og tryggingavernd gagnvart mismunandi hættum skoðuð. Taflan er ekki tæmandi lýsing og einhver tilvik geta verið matskennd. Þeir aðilar sem helst koma að tryggingavernd bænda eru Náttúruhamfaratrygging Íslands (NTÍ) og almennu váttryggingafélögin (Sjóvá, TM, VÍS og Vörður). Bæði NTÍ og váttryggingafélögin tryggja gegn tilteknum áhættum þar sem váttryggingaverndin er greidd með iðgjaldi. Einnig er aðkoma Bjargráðasjóðs metin, þó sjóðurinn sé ekki eiginlegt tryggingafélag, enda er sjóðurinn þýðingarmikill þáttur í að milda tiltekin áföll sem bændur geta orðið fyrir.

Í töflunni má sjá að tryggingavernd á mannvirkjum er fremur góð. Húseignir eru skyldu-tryggðar bæði gagnvart bruna og náttúruhamförum. Þær þarf þó að váttryggja sérstaklega gagnvart úrhelli, asahláku og óveðri. Gap virðist vera í tryggingavernd varðandi vatnsveitur, hitaveitur, stíflur og fallpípur í eigu bænda. Ekki er hægt að váttryggja slík mannvirki hjá NTÍ nema þau séu í meirihluta eigu ríkis eða sveitarfélags. Þó geta bændur tryggt rafstöðvarhús og ýmist lausafé þeim tengdum s.s. rafala. Einnig er tryggingavernd á lausafé (þ.m.t. vélar og tæki) almennt fremur góð, þó er líklega ekki í boði tryggingavernd fyrir vinnuvélar gangvart úrhelli og asahláku, nema mögulega hjá einstaka váttryggingafélagi. Það gap er þó ekki talið alvarlegt.

Bústofn er hægt að váttryggja hjá almennu félögunum, m.a. gegn bruna eða köfnun, og hjá NTÍ gangvart náttúruhamförum, ef frá eru talin tjón af völdum úrhellis, asahláku og óveðurs. Tjón á bústofni vegna niðurskurðar er bætt að hluta, ef hann er fyrirskipaður af stjórnvöldum, sbr. lög nr. 25/1993 um dýrasjúkdóma. Almennt er ekki fyrir hendi tryggingavernd hér á landi eða aðrar bótagreiðslur vegna annarra dýrasjúkdóma.

Ekki er hægt að váttryggja girðingar, en Bjargráðasjóður hefur styrkt bændur vegna slíkra áfalla. Uppskeru er hægt að váttryggja að vissu marki, s.s. gegn náttúruhamförum, og Bjargráðasjóður hefur einnig veitt bændum fjárhagsaðstoð í tengslum við uppskerubrest. Ástæða er til að greina tryggingavernd bænda á uppskeru betur. Fóður og heyforða er hægt að váttryggja, t.d. gegn bruna, en tryggingavernd miðast í flestum tilvikum við að búið sé að taka hey saman og koma því fyrir í eða við hús. Sama á við um aðra uppskeru þegar hún er komin í hús. Ekki er hægt að váttryggja ræktarland en Bjargráðasjóður hefur veitt fjárhagsaðstoð vegna tjóns á ræktarlandi.

Í töflu í viðauka 1 er að finna yfirlit yfir tekjur og styrkveitingar Bjargráðasjóðs frá 2009-2021 þ.m.t. bæði almenn og sértæk ríkisframlög og árlegar styrkveitingar. 55% tekna á tímabilinu voru sértæk ríkisframlög. Almennt eru bæði tekjur og styrkir mjög sveiflukennd sem kemur ekki á óvart þar sem að hvort tveggja ræðst af óvæntum áföllum.

Gap er í tryggingavernd bænda varðandi nytjaskóga, en þar er hvorki um að ræða mögulega tryggingavernd né fjárhagsaðstoð frá Bjargráðsjóði. Plöntur í ylrækt er hægt að váttryggja gegn náttúruhamförum, með sambærilegum hætti og heyforða, og einnig hjá váttrygginga-félögum gegn ýmsum öðrum hættum, s.s. eldsvoða, vatnstjóni, óveðri, breytinga á hitastigi o.fl. Bændur geta hins vegar ekki váttryggt plöntur gegn sjúkdómum og þar er því greinilegt gap. Það sama á við um grænmeti í ræktun, sem hægt er að váttryggja gegn náttúruhamförum. Tryggingavernd á grænmeti gegn frosti eða þurrkum er ekki í boði og þar er því einnig gap.

Rekstrarstöðvun er almennt háð því að tilteknir hagsmunir, þ.e. fasteignir eða lausafé, séu tryggðir fyrir tilteknum áhættum, s.s. bruna eða vatni, og ef svo er og viðkomandi er líka með rekstrarstöðvunartryggingu, þá virkjast sú trygging og bætir tap vegna rekstrarstöðvunar. Tryggingavernd gegn rekstrarstöðvun er því fremur takmörkuð, þó hún sé ekki endilega lakari en í öðrum atvinnugreinum.

Í stuttu máli má því segja að gap í tryggingavernd bænda liggja einkum í heimaveitum, nytjaskögum, rekstrarstöðvun, smitsjúkdómum og plöntusjúkdómum. Einnig er tryggingavernd varðandi uppskeru, þ.m.t. grænmeti í ræktun, nokkuð ábótavant. Ekki hefur verið framkvæmdur skipulegur samanburður á því við önnur lönd en í viðauka er samantekt á þeim upplýsingum sem hópurinn aflaði erlendis frá.

3. Tillögur að úrbótum

Ákveðið var að skila niðurstöðum í formi þriggja sviðsmynda sem lagðar verða fyrir ráðherra til ákvörðunar. Fyrri tillögunar tvær, byggja á mismiklum breytingum á núverandi fyrirkomulagi og þarfnast nánari útfærslu áður en til framkvæmda kemur. Sú síðasta leggur til nýtt fyrirkomulag frá grunni sem krefst nokkuð ítarlegri útfærslu, en fram kemur í þessari skýrslu. Gert er ráð fyrir að ráðherra taki ákvörðun um hverjum verður falin frekari útfærsla. Í töflunni hér á eftir er lagt mat á þær meginbreytingar sem fylgja hverri sviðsmynd í stuttu máli en í textanum í kjölfarið er gerð nánari grein fyrir þeim. Þá kann að vera að einstaka tryggingafélög ákveði að bjóða upp tryggingar gagnvart tilteknum áhættum, s.s. þurrki, dýra- eða plöntusjúkdómum o.fl., enda er slíkt þekkt víða erlendis. Ekki er þó hægt að þvinga slíkt vöruframboð fram.

3.1 | Tafla 1 – Meginþættir tillagna starfshópsins.

	Tillaga A	Tillaga B	Tillaga C
Eignir:			
Ræktað land (Tún, skurðir, grænføður, korn, matjurtir)	Óbreytt	Styrkhæft úr Bjargráðasjóði eða gert að skyldutryggingu. Krefst frekari útfærslu verði þessi leið farin.	Skyldutrygging
Beitiland (graslendi/ríkt mólendi)	Óbreytt	Styrkhæft úr Bjargráðasjóði eða gert að skyldutryggingu. Krefst frekari útfærslu verði þessi leið farin.	Skyldutrygging
Nytjaskógar	Óbreytt	Styrkhæft úr Bjargráðasjóði eða gert að skyldutryggingu. Krefst frekari útfærslu verði þessi leið farin.	Skyldutrygging
Mannvirki (allar byggingar með brunabótamati)	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt
Önnur mannvirki (smávirkjanir, brýr <50m, bryggjur, girðingar o.fl.)	Óbreytt	Styrkhæft úr Bjargráðasjóði eða gert að skyldutryggingu. Krefst frekari útfærslu verði þessi leið farin.	Mögulega skyldutrygging en þarf að útfæra
Lausafé og vélar (lausamunir, vinnuvélar, tæki, fóður, heyforði)	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt	Óbreytt, er nú þegar vátryggjanlegt

Rekstur/afkoma:			
Rekstrarstöðvun v. ytri atvika (t.d. Náttúruhamfara)	Óbreytt	Óbreytt	Að líkindum óbreytt.
Uppskera/ uppskeru- -brestur (kal, frost, þurrkar og óþurrkar)	Óbreytt	Styrkhæft úr Bjargráðasjóði eða gert að skyldutryggingu. Nánari útfærsla ræðst af hvor kosturinn er valinn.	Skyldutrygging
Dýrasjúkdómar (skrán- ingar- og tilkynningar- skyldir)	Óbreytt	Líklega óbreytt	Skyldutrygging
Dýrasjúkdómar sem kalla á niðurskurð bústofns	Óbreytt	Líklega óbreytt	þarf að ræða/útfæra
Plöntusjúkdómar	Óbreytt	Líklega óbreytt	Skyldutrygging
Stjórnvöld:			
Lagabreytingar	Lög um Bjargráðasjóð uppfærð til samræmis við núverandi framkvæmd	Lög um Bjargráðasjóð upp- færð, tæmandi upptalning á áhættum og greiðslur áfram í formi styrkja eða sameina NTÍ og Bjargráðasjóð og greiðslur verði í formi skyldu- tryggingar með iðgjaldi.	Kallar á endurskoðun á lagaumhverfi, útreikningi iðgjalda og iðgjaldastofna. Myndi krefjast talsverðrar vinnu við að útfæra reglu- verk og aðferðafræði við innheimtu iðgjalds
Reglugerðir	Ný reglugerð um Bjarg- ráðasjóð	Ný reglugerð um Bjargráða- sjóð eða heildstæð reglugerð fyrir sameinaða stofnun NTÍ og Bjargráðasjóðs	Umtalsverðar breytingar
Áhrif á stjórnsýslu/ráðu- neyti/stofnanir/Bændu- samtök	Ráðast þarf í fræðsluáttak um váttryggingar bænda, þannig að áhætta dreifist betur á váttryggingafélög og NTÍ. Iðgjöld myndu þannig aukast á móti aukinni váttryggingavernd. Útfæra þarf hver ber ábyrgð á verkefninu og hver ber kostnað af því. Áhrif á stofnanir fyrst og fremst meiri umsýsla vegna bættrar stjórnsýslu.	Hugmyndin felst í því að ann- að hvort verði fjölgað áhætt- um og tegundum eigna sem njóta váttryggingaverndar hjá NTÍ, með skyldutryggingu sem krefjist greiðslu iðgjalds frá bændum eða skýrari afmörkun hlutverks Bjarg- ráðasjóðs.	Talsverðar breytingar

Fjárhagsleg áhrif:			
Áhrif á bændur			
Aukin tryggingavitund dregur úr áhættu sem bændur bera nú sjálfir.			
	Lítill áhrif ef Bjargráðasjóður verður áfram í styrkjaformi nema ef sjálfstæð ákvörðun verði tekin um að útvíkka hlutverk hans. Jákvæð áhrif til lengri tíma ef komið verður á fót skyldutryggingu því áföll mildast og meiri fyrirsjáanleiki verður í starfsemi bænda.	Bændur greiði eðlilegt iðgjald á móti verulega aukinni váttryggingavernd sem dregur úr sveiflum og óvæntum útgjöldum.	
Áhrif á stjórnvöld	Svo til óbreytt, þar sem ekki eru greiddir styrkir vegna tjóna sem hægt er að kaupa váttryggingar gegn.	Ræðst af því hvort valkostur 1 eða 2 í tillögunni eru valdir. Valkostur 1 um uppfærslu laga um Bjargráðasjóð þýðir aukin útgjöld ef ákveðið verður að útvíkka hlutverk sjóðsins. Valkostur 2 um skyldutryggingu með iðgjaldi útheimtir sérfræðimat á kostnaði.	Talsverð vinna og kostnaður á meðan á útfærslu og innleiðingu stendur, m.a. Vegna mögulegra niðurgreiðslna á endurtryggingum á meðan bótasjóður er byggður upp. Áhrifin eru jákvæð til lengri tíma, enda munu þau leiða til aukins fyrirsjáanleika og draga úr útgjöldum ríkissjóðs vegna óvæntra áfalla.
Váttryggingafélög og NTÍ	Verði ráðist í átak um bætta tryggingavernd bænda þurfa iðgjöld standa undir aukinni áhættu.	Átak í fræðslu um váttryggingar og áhætta bænda dreifist betur á váttryggingarfélög og NTÍ. Iðgjöld aukast á móti nýrri váttryggingavernd verði skyldutrygging valin.	Væntanlega yrði NTÍ falið að vinna að útfærslu á þessu fyrirkomulagi og eftir atvikum afla endurtrygginga á erlendum mörkuðum vegna áhættunnar.

3.2 Tillaga A - Lágmarksbreytingar

Núverandi fyrirkomulag er að nokkru leyti vannýtt, væntanlega vegna ófullnægjandi þekkingar á núverandi framboði á vátryggingum. Hægt er að bæta tryggingavernd bænda innan núverandi fyrirkomulags, en það krefst þess að upplýsingum verði komið með markvissum hætti á framfæri við bændur og vátryggingafélög. Því verði engar efnislegar breytingar gerðar á núverandi kerfi, en úrelt regluverk yrði uppfært og gert gagnsærra. Göt í tryggingavernd bænda verða áfram þau sömu og útgjöld svipuð og síðustu ár þegar áföll eru lítil. Áfram verður leitað til ríkisins um sérstakar fjárveitingar til Bjargráðsþjóðs þegar stærri áföll verða sbr. kal- og gírdingatjón veturinn 2019-2020¹ og sambærilegra aðgerða 2010 og 2011, vegna eldgosanna í Eyjafjallajökli og Grímsvötnum. Einnig komu til slíkar fjárveitingar 2013 og 2016 vegna áfalla sem áttu sér stað þá. Sérstakar fjárveitingar til Bjargráðsþjóðs vegna óvæntra áfalla námu alls 936 milljónum króna árin 2009-2021 (á verðlagi hvers árs) eða á þeim 13 árum sem liðin eru eftir að sveitarfélögin hættu inngreiðslum. Á sama tímabili var almennt rekstrarframlag ríkisins til sjóðsins samtals um 120 milljónir króna, einnig á verðlagi hvers árs. Bolmagn sjóðsins er mjög lítið ef stærri áföll verða. Meðaltekjur síðustu fjögurra ára, án sérstakrar fjárveitingar á árinu 2020 eru 15 milljónir króna á ári sem samanstanda af almennu rekstrarframlagi (nú 8,3 milljónir króna) og fjármagnstekjum. Heildar- tekjur 2021 voru 11,8 milljónir króna.

3.2.1 | Verkefni

- Lög um Bjargráðsþjóð nr. 49/2009 verði tekin til endurskoðunar. Við lagabreytinguna 2009 hættu sveitarfélög að greiða framlag til sjóðsins og bótaréttur þeirra féll niður samhliða. Síðar var úrskurðað um ólögmati innheimtu búnaðargjalds og það lagt af með lögum frá ársbyrjun 2017. Við það var lögum um sjóðinn aftur breytt og tekjur af búnaðargjaldi hættu að renna í sjóðinn frá og með árinu 2017, þó að innheimta þess hluta gjaldsins sem í hann rann hefði ekki verið talin ólögmat sbr. dóm Hæstaréttar nr. 250/2016. Í kjölfarið var búnaðardeild sjóðsins lögð niður Löggin taka ekki mið af þeim breytingum og því er 8. gr. laganna t.d. víðtækari en framkvæmdin er í dag. Leggja þarf áherslu á að uppfæra úrelt ákvæði laganna, gera þau skýrari og aðlaga að starfsemi sjóðsins eins og hún er eftir að bæði sveitarfélög og bændur hættu að greiða til sjóðsins. Um leið yrði sett ný reglugerð um starfsemi sjóðsins, en sú sem nú er í gildi nr. 30/1998 var sett þegar starfsemi hans var allt önnur og umfangsmeiri. Hún er að miklu leyti úrelt og án lagastoðar vegna þeirra breytinga sem orðið hafa á lögum um sjóðinn. Með þessum breytingum væri ekki horft til efnislegra breytinga á starfsemi Bjargráðsþjóðs.

¹ <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2020/11/27/Bjargradasjodi-tryggdar-500-milljonir-vegna-ovenju-mikilla-kal-og-girdingatjona/>

- Matvælaráðuneytið beiti sér fyrir samstarfsverkefni Bændasamtaka Íslands, Náttúruhamfaratryggingar Íslands, Bjargráðasjóðs og tryggingafélaga sem bjóða landbúnaðartryggingar á almennum markaði um fræðsluáttak sem beinist að bændum. Átakinu yrði ætlað að hvetja bændur til að fara yfir tryggingamál sín og skýra betur fyrir þeim það fyrirkomulag sem er í gildi s.s. gildissvið tryggingaverndar Náttúruhamfaratryggingar og forsendur fyrir henni (brunatrygging). Þá yrði farið yfir helstu atriði sem falla undir landbúnaðartryggingar á almennum markaði og þau tilvik þar sem Bjargráðasjóður veitir styrki.
- Beinn kostnaður hins opinbera við þessa tillögu yrði ekki verulegur og færi einkum eftir því hversu miklum fjármunum af þess hálfu yrði varið til fræðsluáttaks. Eðli málsins samkvæmt er ekki hægt að áætla umfang eða útgjöld þess þegar leitað er til ríkisins vegna sérstakra óvæntra áfalla sbr. fyrri dæmi þar um.

3.3 Tillaga B - Endurbætur á núverandi fyrirkomulagi

Þessi tillaga felur í sér lagt er til að valið sé á milli tveggja megininkosta í upphafi það er að horfa annað hvort til þess að endurskoða og endurbæta hlutverk Bjargráðasjóðs (valkostur 1) eða að horfa til sameiningar hans við NTÍ (valkostur 2).

Meginhugsunin er sú að núverandi kerfi verði endurbætt eins og kostur er innan núverandi ramma, það gert fyrirsjáanlegra, gagnsærra og styrkir skattlagðir með sama hætti og tryggingabætur. Samlegð og samspil við NTÍ verði skoðað sérstaklega. Ekki verða umfangsmiklar úrbætur frá núverandi fyrirkomulagi hvað varðar kostnað eða göt í tryggingavernd bænda. Áfram verður leitað til ríkisins um sérstakar fjárveitingar til Bjargráðasjóðs þegar stærri áföll verða sbr. kal- og girðingatjón veturinn 2019-2020² og sambærilegra aðgerða 2010 og 2011, vegna eldgosanna í Eyjafjallajökli og Grímsvötnum. Einnig komu til slíkar fjárveitingar 2013 og 2016 vegna áfalla sem áttu sér stað þá. Sérstakar fjárveitingar til Bjargráðasjóðs vegna óvæntra áfalla námu alls 936 milljónum króna árin 2009-2021 (á verðlagi hvers árs) eða á þeim 13 árum sem liðin eru eftir að sveitarfélögin hættu inngreiðslum. Á sama tímabili var almennt rekstrarframlag ríkisins til sjóðsins samtals um 120 milljónir króna, einnig á verðlagi hvers árs. Sjá nánar í töflu í viðauka.

3.3.1 | Valkostur 1 – Frekari endurskoðun laga um Bjargráðasjóð

Endurskoðun fari fram á lögum um Bjargráðasjóð sbr. tillögu A, en til viðbótar gerðar efnisbreytingar til að auka fyrirsjáanleika, svo sem með því að skilgreina í lögum með tæmandi hætti hvaða tjón sjóðurinn bætir/styrkir með svipuðum hætti og gert er í 4. gr. laga um Nátt-

² <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2020/11/27/Bjargradasjodi-tryggdar-500-milljonir-vegna-ovenju-mikilla-kal-og-girdingatjona/>

úruhamfaratryggingu Íslands nr. 55/1992. Þá yrði lagt til að hafa ákvæði um eigin áhættu eins og er í 10. gr. sömu laga. Áherslan yrði á það hlutverk sjóðsins, að koma til móts við stór-áföll í landbúnaði sem aðrir bæta ekki. Í þessu sambandi er horft til fyrirmynda í Noregi þar sem veittir eru styrkir til að koma til móts við ákveðin skilgreind tjón. Fyrirsjáanleiki myndi aukast og dregið yrðu úr óvissu um bætur. Greiðslur úr Bjargráðasjóði yrðu áfram styrkir, svo umfang fjárhæða yrði í samræmi við það. Opinbert framlag til sjóðsins myndi ráðast af þeim verkefnum sem honum yrði ætlað að ná yfir. Yfirlit um styrkveitingar sjóðsins 2009-21 samkvæmt núverandi reglum má sjá í töflu í viðauka.

Eftir að rammi Bjargráðasjóðs hefur verið skýrt afmarkaður sbr. að ofan verði fjármögnun til verkefna hans tryggð með sama hætti og fjármögnun bótagreiðslna sem eru greiddar skv. VI. kafla laga um dýrasjúkdóma nr. 25/1993. Með því fyrirkomulagi þarf eins og áður sagði að vera afar skýrt skilgreint hvað fellur undir sjóðinn en honum væri um leið tryggður meiri fyrirsjáanleiki um ráðstöfunarfé sem geri honum kleift að greiða bætur fyrr til tjónþola en nú er hægt að gera. Útgjöld vegna óvæntra áfalla er eðlilega erfitt að áætla fyrirfram. Bótagreiðslur sem vísað er til að ofan hafa verið fjármagnaðar úr almennum varasjóði fjárlaga. Fjármagn sem kemur úr almennum varasjóði er alltaf háð sérstakri ákvörðun.

3.3.2 | Valkostur 2 – Mat á sameiningu við NTÍ

Ef ákveðið er í upphafi að horfa frekar til þess að fella sjóðinn inn í NTÍ verði kannaðir kostir þess og gallar að sameina Bjargráðasjóð Náttúruhamfaratryggingu Íslands eða gera hann að deild innan hennar með sambærilegri iðgjaldainnheimtu og kveðið er á um í 11. gr. laga um NTÍ. Með því yrði um skyldutryggingu að ræða og iðgjöld fyrir váttryggingarvernd myndu standa undir kostnaði af tjónabótum. Útfæra þarf sérstaklega í samráði við váttryggingafélög á markaði og samtök bænda hversu víðtæk sú trygging ætti að vera. Bætur myndu lúta sömu skattalegu meðferð og tryggingabætur sbr. ákvæði laga um tekjuskatt nr. 90/2003. Verði þessi leið farin er hugsunin sú að iðgjöld standi undir bættri vernd Bjargráðasjóðs eða útvíkkuðu hlutverki NTÍ.

Lagt er til að fenginn verði ráðgjafi til að leggja mat á kostnað ef þessi valkostur verður valinn. Leggja þarf sérstakt mat á áhættu og kostnað ef komið verður á fót nýrri tryggingu. Það útheimtir eftir sem áður sérfræðikunnáttu og fjármuni sem starfshópurinn hefur ekki yfir að ráða.

3.3.3 | Almenn atriði

Fræðsluáttak yrði með sambærilegum hætti og tilgangi og í tillögu A. Þegar ákvörðun hefur verið tekin um hvaða breytingar verða.

Beinn kostnaður hins opinbera við tillögu B ræðst varðandi valkost 1 af því hvort að ákveðið verði að útvíkka hlutverk sjóðsins. Varðandi valkost 2 þarf að fara fram sérfræði mat á því, en ætla má að í báðum tilvikum verði kostnaður meiri en við tillögu A en það ræðst mjög af því hversu víðtækt fyrirkomulagið ætti að vera.

3.4 Tillaga C - Nýtt fyrirkomulag

Nýtt kerfi verði þróað þar sem meginhugsunin er að koma til móts við víðtækari áföll/tjón í landbúnaði en nú gerist, en samt byggt á því grundvallaratriði að því sé ætlað að veita stuðning vegna stórálfalla sem önnur vernd nær ekki yfir. Slíkt kerfi yrði að vera endurtryggjanlegt með sambærilegum hætti og NTÍ og almenn tryggingafélög gera. Til að slíkt fyrirkomulag kæmist á er líklegt að hið opinbera myndi þurfa að greiða fyrir uppbyggingu bótasjóðs. Kæmi til þess myndi það þýða talsverða útgjaldaaukningu fyrir ríkið fyrstu árin, en á móti kemur að sértækar fjárveitingar til Bjargráðasjóðs vegna áfalla sbr. stórra kaltjóna eða annars sambærilegs eins og vísað er í köflum um tillögur A og B hér að framan, falla á móti niður. Svo sem fram kemur í skýrslunni hafa þær sérstöku fjárveitingar samtals numið um 936 milljónum króna á árunum 2009-2021 (sjá einnig í töflu í viðauka). Útgjöld á uppbyggingartíma færu þó alfarið eftir þeim áföllum sem yrðu á meðan á honum stendur. Framkvæmd þessarar tillögu myndi krefjast víðtæks samráðs við hagaðila og ætti mögulega að fjalla fyrst um hana í þeirri vinnu sem nú stendur yfir í matvælaráðuneytinu við stefnumótun á sviði matvælaframleiðslunnar þ.m.t. landbúnaðarins og starfsskilyrða hans. Tillaga að nýju fyrirkomulagi er tvíþætt og hægt er að innleiða annað hvort annan hluta þess eða báða.

3.4.1 | Hluti I – Ný áfallatrygging

Útfærð verði ný áfallatrygging í landbúnaði sem byggji á greiðslu iðgjalds. Rammi hennar verði þannig að landbúnaðarland, tengd mannvirki og búfé verði tryggt fyrir áföllum sem nú njóta ekki verndar með opinberum áfallatryggingum eða tryggingum á markaði. Móta þyrfti ramma hennar í samstarfi við hagaðila. Væntanlega þyrfti tryggingin að verða skyldu-trygging til þess að skila þeim ávinningi að ekki komi til þess að stór tjón falli utan trygginga líkt og nú getur gerst. Þessi áfallatrygging gæti mögulega verið í umsjón NTÍ. Eignir Bjargráðasjóðs (sem nú eru um 200 milljónir króna) yrðu nýttar sem grunnur að bótasjóði hinnar nýju tryggingar og hann lagður niður samhliða. Ætla má að bótasjóðurinn þurfi stuðning hins opinbera á meðan verið er að byggja hann upp með iðgjaldagreiðslum en eftir ákveðinn tíma verður hann að verða sjálfbær.

- Áfallatrygging sem þessi þarf að vera endurtryggjanleg á erlendum mörkuðum. Hluti bótasjóðsins færi í að kaupa slíkar endurtryggingar sem ætlað væri að standa straum af stærri tjónsatburðum til að tryggja að sjóðurinn verði ekki fyrir verulegum útgjöldum í stökum atburðum. Kostnað við slíkt þarf að meta af sérfróðum aðilum sbr. niðurlag kaflans.
- Ræktarland í landbúnaði og tengd mannvirki verði tryggt fyrir þeim hamförum sem tiltekna eru í lögum um náttúruhamfaratryggingar, að viðbættum gróðureldum. Til ræktarlands teljist nytjaskógar, skurðir og girðingar. Þannig yrði tryggingavernd á verðmætum sem ekki er unnt að brunatryggja skv. lögum um NTÍ.

- Tjón á búfé vegna ákveðinna búfjárfjársljúkdóma verði felld inn í trygginguna. Horfa mætti þar til tilkynninga- og skráningaskyldra dýrasjúkdóma skv. reglugerð nr. 52/2014.
- Eigin áhætta yrði talsverð þar sem tryggingunni er sem fyrr ætlað að bæta stóraföll sem ekki fást bætt með öðrum hætti. Bótaskylda í öllum tilvikum yrði háð því að eðli-
legar varnir hafi verið viðhafðar.
- Tjón vegna dýrasjúkdóma þar sem kemur til fyrirskipaðs niðurskurðar skv. ákvörðun ráðherra eftir ákvæðum laga um dýrasjúkdóma nr. 25/1993 sbr. það sem fram kemur hér að ofan, þyrfti að meðhöndla með öðrum hætti, eða skoða sérstaklega eigi það að falla undir trygginguna. Breytingar á núverandi fyrirkomulagi útheimta talsverðar breytingar á framangreindum lögum, en fyrir liggur að þau þarfnast endurskoðunar, sérstaklega skýrari ramma um þær greiðslur sem greiddar eru í kjölfar niðurskurðar.

3.4.2 | Hluti II - Uppskerutrygging

Möguleikar verði skoðaðir á uppskerutryggingu. Tryggingin gæti byggt á iðgjöldum eins og sú fyrri, en hugsunin er ekki sú að um skyldutryggingu verði að ræða. Tryggingunni væri ætlað að hvetja til aukinnar framleiðslu á útiræktuðu grænmeti, korni og einnig væri hægt að endurbæta öryggisnet vegna uppskerubrests í grasrækt svo sem af völdum kals eða þurrka og kæmi þar í stað núverandi styrkja Bjargráðasjóðs vegna slíkra atburða. Vísað er til töflu í viðauka um umfang þeirra. Aðkoma ríkisins er að öllum líkindum forsenda þess að þetta geti gengið upp, líkt og reyndin er í Bandaríkjunum³ ásamt bættri skráningu á uppskeru. Almenn uppskeruskráning í skýrsluhaldskerfið Jörð er forsenda þess að fyrirkomulagið geti gengið til að viðmiðunargögn verði til um uppskeru eftir svæðum á öllu landinu.

Hugsanleg útfærsla:

- Verði uppskera undir skilgreindu hlutfalli af viðmiðunarsvæði virkjast hún. Iðgjöld taki mið af verðmæti áætlaðrar uppskeru. Hér að neðan eru tvö dæmi um hugsanlega útfærslu. Ekki ber að túlka þau sem tillögu að henni.

3 Í BNA er tryggingin seld af einkaaðilum en ríkið niðurgreiðir iðgjöldin um u.þ.b. 2/3

- Dæmi 1: Miðað við 30% eigin áhættu: Kornuppskera er að meðaltali 3,5 tonn þurrefnis á hektara á tilteknu viðmiðunarsvæði síðustu 3 ár. Vegna veðurfarsaðstæðna spillist uppskera og verður aðeins 1 tonn þurrefnis á hektara. Bótagrunnur er því meðal- uppskera af frádreginni eigin áhættu og raunuppskeru. Í þessu dæmi, $3,5 - 1,05 = 1$. Útkoman er þá 1,45 tonn þurrefnis á hektara. Miðað við áætlað gangverð á korni væru tjónabætur í þessu dæmi $60 \text{ kr/kg} * 1450 \text{ kg} = 87.000 \text{ kr. á hektara}$.
- Dæmi 2: Miðað við 30% eigin áhættu: Tún kelur illa að vetri og er metið sem 80% kalið. Til að þetta tún skili uppskeru þarf að leggja út kostnað við endurræktun. Tryggingin bæti þennan endurræktunarkostnað í hlutfalli við eigin áhættu. Hægt er að miða við reiknaðan endurræktarkostnað frá sérfróðum aðila, t.d. frá Ráðgjafamiðstöð Landbúnaðarins. Sé endurræktunarkostnaður 100.000 kr. á hektara væri bótagrunnurinn $(80\% - 30\%) * 100.000 \text{ kr. á hektara} = 50.000 \text{ kr. á hektara}$.
- Tjón af völdum skilgreindra plöntusjúkdóma verði bætt. Afmarka þarf þann lista með hliðsjón af lögum nr. 51/1981 um varnir gegn sjúkdómum og meindýrum í plöntum og reglugerð 189/1990 um innflutning- og útflutning á plöntum og plöntuafurðum.

3.4.3 | Almenn atriði

Bótaskylda verði háð því að öllum eðlilegum vörnum hafi verið beitt og talsverð eigin áhætta eins og fyrr er nefnt. Meginatriðið er alltaf að tryggingin nái til stóráfalla sem ekki fást bætt með öðrum hætti.

Gert er ráð fyrir fræðsluverkefni eins og í tillögum A og B, en í þessari sviðsmynd er langmestrar vinnu þörf við útfærsluna sem mun taka tíma.

Beinn kostnaður hins opinbera við þessa tillögu er talsvert meiri en við tillögur A og B á þeim tíma sem verið er að byggja upp bótasjóð, en fyrirkomulaginu er ætlað að verða sjálfbært til lengri tíma litið. En eins og í tillögu B færi kostnaður mjög eftir því hversu víðtækt nýju fyrirkomulagi yrði ætlað að vera og þeim áföllum sem yrðu á uppbyggingartímanum. Lagt er til að fenginn verði ráðgjafi til að leggja mat á það samhliða ef þessi leið verður farin. Leggja þarf sérstakt tryggingafræðilegt mat á áhættu og kostnað. Það útheimtir sérfræðikunnáttu og fjármuni sem starfshópurinn hafði ekki yfir að ráða.

4. Viðauki I – Umfang Bjargráðasjóðs

4.1 Tekjur og styrkveitingar Bjargráðasjóðs 2009-2021.

Fjárhæðir í milljónum króna á verðlagi hvers árs.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	M. kr.
Almennt ríkisframlag	10,0	10,0	10,0	10,0	9,8	9,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,3	8,3	8,3	119,7
Sértækt ríkisframlag	0,0	190,0	80,0	0,0	200,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	445,9	0,0	935,9
Tekjur af búnaðargjaldi	37,5	35,1	60,3	44,1	50,3	50,5	51,6	54,9	11,6	0,0	0,0	0,0	0,0	395,9
Fjármagnstekjur og aðrar tekjur	77,4	18,3	12,4	24,8	35,1	15,3	16,3	17,7	17,5	7,9	6,2	8,8	3,5	261,2
Samtals	124,9	253,4	162,7	78,9	295,2	75,6	76,7	101,4	37,9	16,7	14,5	463,0	11,8	1.712,7
Styrkir almenn deild	219,0	104,3	79,0	130,3	195,4	47,5	5,2	30,0	4,8	9,5	3,5	442,0	1,1	1.271,6
Styrkir búnaðardeild	25,1	72,2	42,8	52,9	19,1	31,9	32,6	68,6	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
													Alls	1.626,1

Ekki er gerð grein fyrir rekstrarkostnaði sjóðsins á tímabilinu.

Innheimta búnaðargjalds var lögð niður 2017 og búnaðardeild sjóðsins 2018

5. Viðauki II – Fyrirkomulag áfallatrygginga bænda í öðrum löndum

Náttúruhamfaratrygging Íslands (NTÍ) sendi út spurningar til sinna samstarfsaðila um fyrirkomulag áfallatrygginga bænda. Upplýsingarnar hér að neðan byggja á svörum sem bárust, en einnig upplýsingum sem Matvælaráðneytið aflaði. Ekki er hér um að ræða neinn skipulegan samanburð á fyrirkomulaginu í einstökum löndum heldur frekar örlítill innsýn í stöðuna sem myndi þá nýtast ef ákveðið verður að útfæra tillögur B og C frekar.

5.1 Norðurlöndin

5.1.1 | Svíþjóð

Í Svíþjóð var stuðningur vegna uppskerubrests til ársins 1994 sem var lagt af þegar landið gekk í Evrópusambandið. Að hluta til var litið á að CAP veitti betri almenna vernd en gamla kerfið hafði ákveðna stjórnsýslulega ókosti og niðurstaða milli bænda gat orðið mismunandi.

Sænsku Bændasamtökin, LRF, stofnuðu í framhaldinu hamfarasjóð fyrir bændur sem verða fyrir barðinu á náttúruöflunum en ríkið hefur ekki tekið þátt í því. Árið 2018 fengu sænskir bændur stuðning upp á um 1,5 milljarða sænskra króna sem var lagt til hliðar í sænsku fjárlögum. Upphæðin samsvaraði um 15-20% af tapinu vegna mikilla þurrka (að mati LRF). Í þessu tilfalli var stuðst við reglur ESB um ríkisaðstoð.

Þegar kemur að dýrum er ákveðið ríkiskerfi, úr fjárveitingu á fjárlögum, sem greiðir út bætur ef upp koma tilteknir sjúkdómar, eins og salmonella. Hér geta bændur bætt við eigin tryggingu. Einnig ber að nefna fyrirbyggjandi aðgerðir sem ríkið tekur þátt í eins og fjárfestingarstuðningur ESB sem snýr að stíflum, áveitum og frárennsli. Reynt er að útvíkka það einnig til viðhalds á skurðum. Þar að auki eru sérstakar ráðstafanir sem koma í veg fyrir eldsvoða.

5.1.2 | Noregur

Náttúruhamfaraáætlunin dekkar skemmdir á hlutum sem er ekki mögulegt að tryggja gegn náttúruhamförum á markaði eins og vegum og brúm ásamt landbúnaðar- og skógræktar-svæðum. Bætur eru ætlaðar til lagfæringar skemmda, ekki til endurbóta eða varna gegn nýjum skemmdum. 1. janúar 2017 voru sett á ný lög um bætur vegna náttúruhamfara. Tilkynna ber náttúruhamfarir rafrænt innan við þremur mánuðum eftir að skaðinn er skeður. Sá sem verður fyrir skaða ber sjálfur ábyrgð á að skrá skemmdir og fá til þess viðurkennda matsaðila og ber sjálfur straum af þeim kostnaði. Fari kostnaður við lagfæringar yfir 200.000 kr. norskar verður sá sem fyrir skemmdunum verður að fara í útboð og fá til þess tvö fyrirtæki. Sé kostnaður undir 50.000 norskum getur sá sem fyrir skemmdunum getur tjónþoli valið skrá tjónið sjálfur og senda myndir án þess að fá til þess utanaðkomandi viðurkennda aðila.

Ekki er ljóst fyrirfram hversu mikið er greitt í bætur vegna náttúruhamfara. Viðgerðir eftir tjón áður en endanleg ákvörðun um bætur er tekin fara því fram á eigin kostnað og áhættu. Þegar endanleg ákvörðun um bætur er komin á að lagfæra tjónið innan þriggja ára en bæturnar eru ekki greiddar út fyrr en það er skráð og staðfest að viðgerð eftir tjón sé í samræmi við ákvörðun bóta. Þó er möguleiki á að sækja um fyrirframgreiðslu. Mælt er með, ef möguleiki er á, að þeir sem fyrir tjóni verða, fresti viðgerðum eftir skaða þangað til viðurkenndur matsmaður hefur tekið út tjónið eða fyrirtæki í gegnum útboð. Ef ekki er hægt að fresta viðgerð að einhverju eða öllu leyti á meðan beðið er eftir skráningu frá matsmanni eða fyrirtæki getur sá er fyrir skaðanum verður skráð endurheimtarkostnað með tilgreindum reikningi eða eigin yfirlýsingu.

Þeir sem geta sótt um bætur vegna náttúruhamfara eru eftirfarandi:

- *Allir einkaaðilar*
- *Aðilar með leigulóð*
- *Félög í kringum vegi og félagasamtök*
- *Landeigendur og aðrir leyfishafar*

Reiknuð er eigin áhætta tjónum sem er 30% af fyrstu 100.000 kr. norskum ásamt 15% af upphæð sem fer yfir 100.000 kr. norskar. Ef upp kemst að skilyrði hafi aukið áhættu á tjóni getur það leitt til lækkunar á bótamati.

Framleiðendur geta sótt um bætur vegna fjárhagslegs tjóns í tengslum við framkvæmd aðgerða sem norska Matvælastofnunin setur. Bændur eiga rétt á bótum vegna taps af völdum rándýra og vegna opinberra fyrirmæla um takmörkun á plöntu- og búfjárframleiðslu. Hægt er að sækja um bætur fyrir meðal annars slátrun á dýrum vegna smitsjúkdóma eða vegna úrbóta í kjölfar hættulegra plöntusjúkdóma. Úrbætur verður að vinna í samráði við Matvælastofnun Noregs til að tryggja að þær séu bótaskyldar. Nánari samantekt á vef norskur bændasamtakanna⁴

4 <https://www.bondelaget.no/naturskadeerstatning/>

Þá er einnig að finna tryggingar vegna uppskeru á nytjajurtum (gróffóður, ávextir, ber, rót- argrænmeti, hunang og korn). Bæði opinberar og á markaði (gjensidige.no, sparebank.no og fleiri).

Opinbera tryggingin vegna uppskerubrests tekur aðeins til ótryggjanlegra náttúruhamfara en ekki illgresis, skordýra, lélegrar spírunar og fleiri atriða. Hún innifelur að fyrir uppskeru sem er undir 70% af samanburðarsvæði greiðir ríkið bætur fyrir uppskerutap fyrir mismun- inn af væntri uppskeru (byggt á sögulegum gögnum), 30% eigin ábyrgð og raun uppskeru, sjá nánar. Væri t.d. vænt uppskera af byggi 95 tonn en uppskorið korn væri 50 tonn væru bætur hins opinbera fyrir $95t-50t-28,5t = 16,5 t$ af byggi.

5.1.3 | Finnland

Tryggingafyrirtæki bjóða upp á tryggingar vegna dýrasjúkdóma fyrir framleiðendur. Svína- bændur hafa þó sína eigin sem er hluti af hópsjúkdómstryggingu sem tengist skráningar- kerfi og nær yfir ákveðna sjúkdóma⁵. Nautgripabændur notast við annað kerfi NASEVA⁶

Hópsjúkdómatryggingar (sem fyrirtæki á markaði bjóða) eru valkvæðar og nær aðeins til ákveðinna sjúkdóma og kostnaðar við hreinsun t.d. eftir salmonellusmit.

Tryggingar í sláturhúsum hafa mismunandi tryggingarskilmála í gegnum mismunandi tryggingafélög, eins og til dæmis fyrir þak á bótum og eigináhættu (á við um nautgrip, svín, varphænur og kjúklinga). Þegar upp kemur salmonella borgar ríkið einungis fyrir sýnatökur, prófanir og opinber störf. Hreinsunin er greidd með hópsjúkdómatryggingu. Ný dýrasjúk- dómálög eru nú í vinnslu þar sem ríkið myndi að hámarki endurgreiða 65% af útlögðum kostnaði. Sjóðsframlag kæmi til svínabænda. Tryggingin nær því ekki yfir smitsjúkdóma sem taldir eru upp í löggjöf ESB um dýrasjúkdóma, eins og t.d. ASF, gin- og klaufaveiki og svo framvegis.

Áður fyrr voru náttúruhamfaratryggingar í umsjá finnska landbúnaðarráðuneytisins en í kjölfar aðildar að ESB var því hætt og þess vegna er engin áætlun á þessu sviði beint hjá finnskum stjórnvöldum.

5.1.4 | Danmörk

Almennt eru hamfaratryggingar í boði úti á hinum frjálssa markaði þegar skaði verður vegna ofsaveðurs eins og hagltjóns. Í aðstæðum þar sem verða miklir þurrkar eða flóð kemur danska ríkisvaldið inn með aukastuðning. Síðast gerðist það í þurrkunum miklu árið 2018. Miklar tafir urðu á að bætur væru greiddar út í því tilfelli, rúmt ár sem greitt var út í takmarkaðan stuðning.

5 <https://www.sikava.fi/PublicContent/HealthClassification>

6 <https://www.naseva.fi/Home/Index>

Þegar kemur að dýrasjúkdómum falla sumir sjúkdómar undir bætur frá ESB ef aflífa þarf heilar hjarðir sbr. kafla um ESB. Aðrir sjúkdómar falla undir eigin áhættu bóndans.

Að framansögðu eru takmarkaðir möguleikar fyrir bændur til stuðnings nema þeir séu sjálfir með einkatryggingu eða að upp komi alvarlegir búfjársjúkdómar.

Ítarefni

Det nordiska jordbruket – utmaningar i en framtid präglad av mer extremväder. Skýrsla um áhættur í norrænum landbúnaði í ljósi aukinna veðuröfga. Gefin út af Norrænu ráðherra-nefndinni 2019 ⁷

⁷ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1341602/FULLTEXT01.pdf>

5.2 Frakkland

Í Frakklandi er starfræktur sérstakur áfallatryggingasjóður í landbúnaði, FNGRA⁸, sem kemur til móts við tjón sem eru ótryggjanleg á markaði. Það getur átt við tjón sem verður vegna náttúrulegra áfalla s.s þurrka, frosts, flóða annars óvenjulegs veðurfars. Getur náð yfir uppskeru sem ekki er komin í hús og búpening sem er úti. Bætur ekki tjón á fasteignum, búfé á húsi eða fóður komið í geymslu. Fjármagnað með ríkisframlagi og hluta af iðgjaldi landbúnaðartrygginga. Brunatrygging er skilyrð og sveitarstjórn verður að viðurkenna að bótaskyldur atburður hafi orðið á svæðinu til að hægt sé að sækja um bætur.

5.3 Spánn

Fyrir hendi er sérstök áfallatrygging í landbúnaði og almenn áfallatrygging fyrir tjón vegna náttúrulegra áfalla.

Tryggingin⁹ bætir m.a tjón vegna flóða, þurrka, óvenjulegs veðurfars og sjúkdóma (en þó ekki vegna jarðskjálfta eða eldgosa) á uppskeru og búfénaði. Hún er valfrjáls, byggir á greiðslu iðgjalda í samræmi við áhættumat. Að henni standa fyrirtæki á markaði sameiginlega, en opinbera félagið CCS¹⁰ er bakhjarl

og annast endurtryggingar. Einkafyrirtækið Agrosegu¹¹ rekur trygginguna. Ríkið niðurgreiðir iðgjöldin líka um allt að 40%

Aðstoð hins opinbera vegna náttúrulegra áfalla utan þessa kerfis byggir öll á þeirri forsendu að þessi trygging hafi verið keypt. Hafi það ekki verið gert á viðkomandi ekki rétt á aðstoð.

Ítarefni

Ítarleg greinargerð um spænska fyrirkomulagið á vef CCS.¹²

8 <https://www.franceassureurs.fr/assurance-protege-finance-et-emploi/assurance-protege/le-fonds-national-de-gestion-des-risques-en-agriculture/>

9 https://www.consorsegueros.es/web/documents/10184/0/QUE_ES_EL_SEGURO_AGRARIO_COMBINADO2020_ENV03.pdf/bd443d64-8fb5-411e-bca1-6725550aa58d

10 <https://www.consorsegueros.es/web/inicio>

11 <https://agroseguero.es/>

12 <https://www.consorseguerosdigital.com/en/numero-02/front-page-02/the-system-of-combined-agricultural-insurance-in-spain>

5.4 Evrópusambandið

Evrópusambandið rekur ekki opinbert áfallatryggingakerfi fyrir bændur en margskonar fyrirkomulag er í gildi sem ætlað er að mæta áföllum vegna dýra- og plöntusjúkdóma.

Í því sambandi er sérstaklega vísað til reglugerðar (EU) nr. 690/2021¹³. Þar er fjallað um þau verkefni og reyndar fleiri. Sjá sértæk markmið í grein 3e. Reglugerð þessi er ekki hluti af EES-samningnum og á því einungis við um einstök aðildarlönd ESB. Framkvæmdinni er stjórnað af DG SANTE¹⁴.

Á hverju ári veitir ESB fjárhagslegan stuðning til að útrýma, stjórna og koma í veg fyrir ýmis konar dýra- og plöntusjúkdóma. Það er þá gert með stuðningi við aðgerðir til að draga úr útbreiðslu þeirra, fyrirbyggjandi aðgerðir eða eftirlitsverkefni. Í því getur líka falist stuðningur við neyðarráðstafanir af sömu orsökum. Um er að ræða tiltekna og tilgreinda sjúkdóma hverju sinni. Fjármagn er 240 m. EUR á ári tímabilið 2021-27.

Ítarefni

*Ítarleg skýrsla ESB um áhættustjórnun í landbúnaði frá 2017*¹⁵

5.5 Sviss

Þegar tjón verður í landbúnaði af völdum náttúrulegra áfalla leita bændur yfirleitt til stjórnvalda um stuðning og undantekningalaust hefur verið brugðist jákvætt við því að sögn samstarfsaðila NTÍ.

Ekki er því sérstakt áfallatryggingakerfi fyrir bændur en auðvitað almenn tryggingavernd fyrir fasteignir, lausafé og annað í boði á markaði sambærilegt við önnur lönd í Evrópu.

Í landinu er almennur áfallatryggingasjóður vegna náttúruhamfara – Fonds Suisse¹⁶, sem ekki er sérstaklega fyrir landbúnað.

13 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0690>

14 https://ec.europa.eu/food/funding/animal-health_en

15 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5a935010-af78-11e8-99ee-01aa75ed71a1>

16 <https://www.fondssuisse.ch/de/fondssuisse>

5.6 Bretland

Skv. svörum frá samstarfsaðila NTÍ er ekki starfrækt opinbert áfallatryggingakerfi fyrir bændur þar í landi

5.7 Bandaríkin

Valfrjáls trygging er fyrir hendi sem heitir Federal crop insurance program, FCIP, sem er niðurgreidd af stórum hluta af alríkinu. Hægt að váttryggja ýmist fjárhagslegt tjón þ.m.t. tjón vegna veðurfars og gegn markaðsverðum undir ákveðnu viðmiði. Einkaaðilar selja og veita þjónustu, Bandaríska landbúnaðarráðuneytið niðurgreiðir, reglusetur og endurtryggir. Bandaríska kerfið hefur sama tilgang og Bjargráðasjóður hafði, að gera landbúnaðinum kleift að fá viðunandi vernd gegn náttúrulegum aðstæðum.

Þessari tryggingavernd var komið upp árið 1938 sem viðbrögð við kreppunni miklu. Síðan þá hefur þetta kerfi verið útvíkkað alloft og árið 2019 var u.þ.b. 28% af virði Bandarískrar landbúnaðarframleiðslu tryggt í þessu kerfi. Mikill meirihluti af því tapi sem tryggt er gegn eru nytjajurtir, eða 95%. Samtals eru 124 mismunandi vörur tryggðar í 19 mismunandi tryggingum. Mikilvægt er að átta sig á því að þessi tryggingakerfi eru hryggjarstykkið í stuðningi alríkisins við landbúnað, þar sem að ekki eingöngu er tryggt gegn veðurfari heldur einnig gegn verðum á markaði.

Þessu kerfi var komið á vegna þess að einkageirinn var ófær um að fjármagna bótagreiðslur vegna áfalla í landbúnaði. Aðalástæðan er sú að tapið verður á stórum svæðum á sama tíma en eru ekki einangraðir atburðir. Því stígur alríkið inn í og niðurgreiðir iðgjöldin til þess að auka þátttöku og gera kerfið sjálfbærara en ella. Þetta er þó ekki óumdeilt líkt og allur annar stuðningur við landbúnað.

Meðalbótagreiðslur á ári m.v. tímabilið 1980-2005 voru um 1,7 milljarðar dollara á ári.

Það sem FCIP tryggir gegn eru tjón vegna veðurfars, hagl, frosttjón, þurrkar, flóð. En einnig bilanir í áveitukerfum, plöntusjúkdómar (gefið að bóndinn hafi farið eftir viðmiðum í vörnum gegn slíkum sjúkdómum), afrán skordýra og annarra skepna (gefið að farið hafi verið eftir viðmiðum í vörnum). Þá veita tilteknar tryggingar einnig tryggingu gegn tapi vegna lækkunar á markaðsverði. Talsverður fjöldi af mismunandi tryggingum er í boði en þær virka allar svipað. Bóndinn velur sér hversu mikla eigin áhættu hann vill taka. Lágmarkstryggingin er fyrir hamförum, þegar bændur missa 50% af væntri uppskeru. Hámarks tryggingavernd er misjöfn milli tegunda og staðsetninga en er alltaf fyrir neðan 100%. Þannig er öruggt að enginn getur grætt á því að tryggja ræktunina. Fyrir algengustu tegundir er eigin áhætta á bilinu 15-50%.

Ítarefni

- *Federal Crop Insurance – A Primer. Samantekt frá upplýsingaþjónustu Bandaríkjaþings*¹⁷.
- *Crop Insurance and How It Works – einfölduð samantekt* ¹⁸
- *Upplýsingasíða bandaríska landbúnaðarráðuneytisins um “Crop and Livestock Insurance.”* ¹⁹
- *Vefur Federal Crop Insurance Corporation, ríkisfyrirtækisins sem rekur kerfið* ²⁰

5.8 Eyríki Karíbahafs

Skv. svörum frá samstarfsaðila NTÍ er ekki starfrækt opinbert áfallatryggingakerfi fyrir bændur á svæðinu.

5.9 Taiwan

Áfallatryggingakerfi er til staðar fyrir landbúnað og sjávarútveg. Það byggir á tryggingum á einkamarkaði með greiðslu iðgjalda en samtök bænda og sjómanna geta einnig tekið að sér hlutverk tryggjanda og ríkinu er heimilt að niðurgreiða iðgjöld og tryggjendur geta notið skattalegra fríðinda.

Kerfinu er lýst á tiltölulega skýran hátt í lögum sem eru aðgengileg á ensku²¹.

5.10 Nýja Sjáland

Svar sem barst frá samstarfsaðila NTÍ er birt hér að neðan á ensku eins og það barst. Stuðningur við áföll í landbúnaði er þar í umsjón ráðuneytis landbúnaðarmála þ.e. Ministry for Primary Industries.

17 <https://sgp.fas.org/crs/misc/R46686.pdf>

18 <https://www.thebalancesmb.com/what-is-crop-insurance-4178498>

19 <https://www.usda.gov/topics/farming/crop-and-livestock-insurance>

20 <https://www.rma.usda.gov/fcic/>

21 <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=M0070072>

- New Zealand is regularly subject to severe adverse weather events such as heavy hail, drought, and floods. Like Iceland we are also seismically active. Emergency management in New Zealand is therefore a key part of the work of some government agencies, including the Ministry for Primary Industries (MPI). Our National Emergency Management Agency has oversight for the system, with MPI having a key role in supporting the primary industries to mitigate risks, prepare ahead of events, and provide support following events.

MPI's Primary Sector Recovery Policy

- The New Zealand Government's support for the primary industries is outlined in the Primary Sector Recovery Policy (the Policy) that guides government decisions on recovery assistance following adverse climatic events/natural disasters ('adverse events') and biosecurity incursions impacting on-farm.
- The Policy was developed in 2006 to cover support that could be made available to the horticulture, forestry, and agriculture sectors following a meteorological (climate/weather) event or natural disaster. In 2012 it was extended to cover aquaculture as a sector and to support recovery from biosecurity events (such as pest and disease incursions).
- The Policy is currently being reviewed to ensure it remains fit for purpose. The review will also take account of actual government support that has been made available, which has sometimes been beyond the parameters of the Policy. We expect that the review will be completed by early 2022.

The Policy, as it currently stands, includes:

- An overarching set of guiding principles. These principles emphasise that individuals, communities, and industry must take all reasonable steps to mitigate and manage risks before government assistance is considered.
- Separate criteria for the classification of an adverse event or a biosecurity incursion as localised, medium, or large-scale.
- The forms of government assistance (recovery measures) available for the primary sector depending on the classification - whether it is an adverse event or a biosecurity incursion - and on the context of the individual event. This assistance focuses first on supporting farming families, rather than on business support. Support includes providing peer support and community events through our partner organisations, alongside a range of other taxation and social benefit support.

You requested specific examples of how farmers cope with unforeseen losses or crop failure events. New Zealand's insurance system has quite significant farming cover. One of the leading rural insurance companies, FMG, provides cover for livestock loss and some adverse weather-related events. FMG insures 52% of New Zealand's farming businesses and has comprehensive farming policies, including assistance for damage to fences.

A challenge for New Zealand farmers, however, is that costs of insurance can be high. Therefore, while private insurance cover is available not all farmers choose to fully insure themselves against losses caused by adverse events. Often the insurance will cover loss of buildings and equipment, but farmers elect for a cap on their insurance for minor farm infrastructure such as fencing and culverts. Many self-insure for losses of animals and crops, or insure only their most valuable breeding stock. Land in itself is uninsurable for damage from flooding or landslips. Loss of land from changing river boundaries is also uninsurable.

Examples of MPI support provided for significant events

- For uninsurable losses the government system tends to be reactive, based on the impact of an event, with the Policy providing possible funding towards non-insurable infrastructure restoration.
- While the Policy states this support is for when an event is classified as large-scale, there have been a number of significant events where a hybrid of equivalent support has been provided, usually with a lower funding cap or higher thresholds or only for defined losses based on narrow criteria. Examples where this mechanism has been activated are:
- 2015 Taranaki-Horizons storm – medium-scale event; a significant heavy rain event that led to >10,000 recorded slips across two regions. A fund of \$NZ 1.28m was made available for affected farmers with claims made for culverts, tracks, and fences.
- 2016 Kaikoura earthquake – (seen as a large-scale event); a 7.8 magnitude earthquake, which came on top of 2-year drought in the Huruanui, Kaikōura, and Marlborough districts. A fund of \$NZ 4.0m was made available for affected farmers with claims made for farm infrastructure repairs and restoration of access for commercial/recreational fishers. Government also funded separately a volunteer/skilled worker programme to support fence repairs.
- 2017 Bay of Plenty floods – medium-scale event; two cyclones hit the region with river flooding and wind impacting on posts and trees on already saturated ground. \$NZ300,000 was made available for small (\$NZ 2,000 - \$NZ 10,000) grants to resow pasture and support the clean-up of silt and debris.

- May 2021 Canterbury floods – medium-scale event; The Canterbury region experienced heavy rainfall over a very short space of time. This was considered to be 1 in 200-year event and led to overflow and river debris (shingle, silt, rocks) over productive land. \$NZ 4.35m was made available to affected farmers, to provide the 100 most affected farmers with a \$NZ 3,500 cash grant, and to create a \$NZ 4.0m fund that farmers could apply for to help them with the flood damage clean-up of debris including gravel, trees, boulder, and silt.
- A further relatively new measure has been the inclusion of recovery advice funds. These funds provide grants to affected farmers to support access to professional advice to support recovery. The funding enables farmers to do farm planning and build resilience within their farm systems. The Government reimburses the pre-agreed provider for advice provided, up to a cap, once the service has been delivered:
- 2016 Kaikoura earthquake – 122 farmers pre-approved advice up to \$NZ 5,000
- 2018 Mycoplasma bovis – cattle disease where farmers of properties that were depopulated could access up to \$NZ 5,000 of advice
- 2020 Drought – large-scale event - over 1000 farmers pre-approved for advice costs up to \$NZ 3,500.

Biosecurity Act 1993 powers

The Government does not compensate farmers for loss of crops or livestock. The only notable exception to this is where the powers under the Biosecurity Act 1993 are used to eradicate or mitigate the spread and impact of pest and disease incursions. Compensation can be made available for verifiable loss when these powers are used. Farmers can apply for compensation for crop or stock loss when MPI or a pest management agency needs to destroy crops or cull infected animals. In some cases MPI will cover some operational costs incurred as a result of the use of powers (such as the provision of stock feed where animals are unable to be moved for grazing) as an alternative to the farmer incurring the cost and seeking compensation retrospectively.

Ítarefni

Samantekt um stefnu stjórnvalda á Nýja Sjálandi um aðstoð í landbúnaði vegna náttúruhamfara eða sjúkdóma²².

Yfirlit um algengustu landbúnaðartryggingu Nýja-Sjálands á markaði. Hún er hjá félaginu FMG sem er með 52% markaðshlutdeild í landbúnað²³

22 <https://www.mpi.govt.nz/funding-rural-support/adverse-events/how-we-classify-adverse-events/>

23 <https://www.fmg.co.nz/what-we-cover/keeping-rural-covered>

6. Fylgiskjal

Tryggingavernd í boði eða aðkoma Bjargráðasjóðs (núverandi staða)

Áhætta/tjónsvaldur	Húseignir	Heimaveitur	Lausafé	Vinnuvélar	Bústofn	Afurðir í vinnslu
Náttúruhamfarir (beint tjón)						
Jarðskjálftar	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Eldgos	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Snjóflóð	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Skriðuföll (grjóthrun/aurskriður)	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Vatnsflóð úr ám og lækjum	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Sjávarflóð	NTÍ		NTÍ	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Vatnsflóð v. úrhellis/asahláku	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél		
Óveður.	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél
Vatnstjón vegna leka úr lögnum	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél		Alm.fél
Gróðureldar	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél
Eldingar	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél
Kal	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Frost/kuldi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Þurrkar	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Óþurrkar	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Bruni annað en gróðureldar	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél
Sjúkdómar						
Smitsjúkdómar	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Sértækt að hluta	Ekkert tjónnæmi
Faraldrar	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Sértækt að hluta	Ekkert tjónnæmi
Plöntusjúkdómar	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Rekstrarstöðvun						
Rekstrarstöðvun/afnotamissir	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta

Girðingar	Uppskeyra	Heyforði/Fóður	Ræktarland	Nytjaskógur	Plöntur í ylrækt	Grænmeti í ræktun	Æðarrækt (bara dúnn)
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.		NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.		NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.		NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.		NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	NTÍ	NTÍ	Bj.sj.		NTÍ	NTÍ	NTÍ
Bj.sj.	Bj.sj.	Bj.sj.	Bj.sj.		Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Bj.sj.	Alm.fél	Alm.fél	Bj.sj.		Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Ekkert tjónnæmi	Alm.fél	Alm.fél	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Bj.sj.	Alm.fél	Alm.fél	Bj.sj.		Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Bj.sj.	Alm.fél	Alm.fél	Ekkert tjónnæmi		Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.		Ekkert tjónnæmi		Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.		Ekkert tjónnæmi		Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.	Ekkert tjónnæmi	Bj.sj.		Ekkert tjónnæmi		Ekkert tjónnæmi
Bj.sj.	Alm.fél	Alm.fél	Ekkert tjónnæmi	Á ekki við	Alm.fél	Alm.fél	Alm.fél (lausafé)?
Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi		Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi		Ekkert tjónnæmi	Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi							Ekkert tjónnæmi
Ekkert tjónnæmi	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Bj.sj.		Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta	Alm.fél að hluta

Annað:

- Skilyrði fyrir bótarétti hjá NTÍ gegn náttúruhamförum (1.1-1.6) er að fyrir hendi sé brunatryggin hjá váttryggingafélagi
- Sá hluti af heimaveitum sem telst vera lausafé, t.d. dæla eða rafall er hægt að brunatryggja og þar með váttryggja hjá NTÍ
- Varðandi æðarrækt þá er skilgreiningin hér að um sé að ræða dún sem búið er að tína og setja í hús og þar með brunatryggja sem lausafé og tryggja hjá NTÍ gegn náttúruhamförum.
- Rekstrastöðvun og afnotamissir er ekki bótaskyld tjón hjá NTÍ og því er ekki í boði váttryggingavernd vegna þess af völdum náttúruhamfara sem NÍ váttryggir gegn
- Sértækt að hluta. Bætur greiddar beint af hinu opinbera þegar niðurskurður er fyrirskipaður sbr. VI kafla laga um dýrasjúkdóma (25/1993). Gildir ekki um sjúkdómatjón þar sem það er ekki gert.

Engin vernd skv. upplýsingum hópsins

